280031

Anul I. No. 11 | EXEMPLARUL 1 LEU | Timisoara, Luni 22 August 1932.

VREREA

Director: Ion Stoia-Udrea

Redacţia şi Administraţia: Timişoara, I., Str. E. de Savoya 4.

Abonamente: 100 lei anual; 8 lei lunar.

:—: Apare săptămânal :—

PROGRAMUL

Elaborat în grabă însă cu suficientă ingrijire şi folosind termeni noui în exprimare programul noului guvern în esenţa lui nu diferă cu nimic de acela pus în aplicare, — desigur fragmentar numai, — de către guvernul naţional-ţărănesc anterior. Deşi de atunci până azi logica intrinsecă a evenimentelor pare să fie trasat cu totul alte căi pentru viaţa de stat.

Piatra unghiulară a vechiului program era stabilizarea monetară. Aceastä era aşezată ca bază a evoluţiei vieţii noastre economice şi pe aceasta îşi clădise întreagă politica s'a economică guvernul naţional-ţărănesc anterior. Cari au fost rezultatele acestei stabilizări? In primul rând ea se făcuse la un timp absolut impropriu şi la o valoare f i c t i v ă a monetei noastre, la o valoare m o m e n t a n ă, pe care nu a mai avut-o nici anterior, nici ulterior.

La stabilizare nu s'a avut în vedere forţa reală de aprehensiune, de cumpărare, a monetei — căci această este valoarea ei propriuzisă, — ci s'a luat ca bază cursul ei de bursă, care in urma fluctuaţiilor cărora este supus diferă foarte adesea de forţa ei de aprehensiune şi în cazul nostru această diferenţă a fost foarte pronunţată chiar. Pe de altă parte stabilizarea se făcuse tocmai în momentul când în urma crizei generale ce se pronunţase deja, preţurile tutror produselor inepuseră să scadă vertiginos, deci implicit incepuse să crească şi forţa de aprehensiune a monetei, deci când pericolul rezida nu în micşorarea minimului, ci în majorarea maximului valorii monedei.

Si din alt punct de vedere însă momentul stabilizării a fost nepotrivit. Stabilizarea leului s'a făcut cu concursul unui consorţiu bancar strein, acceptând tutela străinătăţi asupra economiei noastre naţionale şi luându-ne angajamente noui, într'o epocă tocmai când unele ţări şi în primul rând Germania, preconizau ca singură posibilitet de refacere pe terenul economic, eliberarea definitivă de toate angajamentele externe. Aveam şi noi la acea dată angajamente destule şi destul de grele faţă de streinătate, ca să ne fim gândit mai serios înainte de a ne mai lua şi altele noui pe cap.

Ce a urmat apoi ştim cu toţii. Scăderea vertiginoasă a preţurilor tuturor produselor, devalorizarea dezastruoasă a produselor agricole, moneta cocoţată la înălţimi ce nu i-se cuveniau retrasă încetul cu încetul din circulaţiune şi pusă „la ciorap", imposibilitatea de a mai face faţă datoriilor contractate în timpul când valoarea monetei fusese cu mult mai mică, falimentele, şomajul, foamea, dezastrul general.

Programul noului guvern al d-lui Vaida porneşte astăzi dela ideia de continuitate a politicei economice bazate pe stabilizare şi în cadrele acesteia vrea să incerce o refacere a stării de azi. Dela început porneşte pe un drum mort.

Barând şi pe mai departe nivelul inferior al valorii monedei, tendinţa de scădere a preţurilor pieţei la nici un caz nu va stagna, dinpotrivă va continua. (Urcarea momentană a preţului grâului nu este un fenomen normal, căci el se datoreşte unei cauze anormale, recoltei extraordinar de slabe din acest an, cea mai slabă din ultimii cincizeci de ani. La toate celelalte produse însă preţurile sunt în scădere). Aceasta însă va accentua şi mai mult criza monetară de pe urma căreia suferim.

Respectând actuala valoare a monedei implicit se cere să fie puse în concordanţă cu aceasta şi impozitele, findcă faţă de forţa actuală de cumpărare a leului cifrele înpozitelor nu pot rămâne neschimbate. Logic, guvernul d-lui Vaida anunţă scăderea impozitelor. Este foarte adevărat că faţă de situaţia economică de azi a contribuabililor impozitele sunt cu mult prea ridicate. Dar dacă se vor reduce impozitele cum va fi echilibrat bugetul deficitar şi cu actualele impozite? Implicit vor fi reduse desigur şi cheltuelile Statului. Cari? In primul rând vin desigur salariile, Prin aceasta însă se va micşora şi mai mult circulaţia monetară, deci implicit va scădea şi mai mult capacitatea de plată a contribuabililor. Acelaş eefct pentru a doua oră, fiindcă năcazul nu e acela că ar fi prea mari impozitele, ci este prea redusă capacitatea de plată a tuturor categoriilor sociale.

Si fiindcă pe drumul ce a apucat guvernul nu va putea găsi un remediu pentru însănătoşirea stării economice de azi, va fi nevoit să recurgă iarăş la un naroctic un nou imprumut. Se pare că l-a şi găsit deja. Noui angajamente, noui asigurări de plată, noui garanţii, noui controlori şi experţi financiari pe capul ţării, cari vor constata din nou că ne merge foarte bine, nespus de bine, şi putem plăti mai departe dobânzile cămătăreşti bancherilor streini. Si în timp ce alte ţării, cu situaţie economică mai bună ca a noastră, au pus zăgaz nesaţiositäţii bancherilor apuseni şi sunt azi în moratoriu, noi continuăm să ne luăm angajamente noui, ne plecăm capetele sub tutela financiarilor streini şi devenim incetul cu încetul, în mod conştient, o simplă colonie, exploatată sistematic de capitalul internaţional.

Aceasta este programul economic al actualului guvern.

Baronul Ambrozy a căpiat?

Primnebunul din fruntea partidului maghiar, „baronul" zămislit dintr'o greşală a tatălui său, - care în loc de budoarul soţiei sale a nimerit in camera slujnicei şvăboaice, — si ajuns intr'o bună zi portdrapelul poporului maghiar din Banat si reprezentant al „trecutului istoric", după ce prin admirabila sa pricepere a dus de râpă partidul maghiar, astăzi vine ca să dea o nouă dovadă de minunatele sale aptitudini mintale.

Infuriat peste măsură că nu poate înscăuna şi in România domnia autocrată a magnaţilor dela Budapesta cari îşi apără puterea prin omorurile statariale, şi supărat de campania pe care o duce ziarul „6 órai ujság" impotriva Ungariei bethleniste s'a apucat să denunţe Poliţiei că d l Zoltan Franyó — risum teneatis! impreună cu primul său colaborator Enric Simonis si cu personalul tehnic al tipografiei acum 3 săptămâni au spart geamurile vilei Excelentei sale Baronul. Fireşte că acest denunţ a fost primit cu hohote de râs de intreagă opinia publică, Inchipuiţi-vă numai pe eminentul literat Zoltán Franyó, lăsându-şi la o parte preocupările sale de tălmacitor al marilor poeţi ai lumii şi impreună cu primul colaborator al ziarului său aşezându-se in fruntea personalului tehnic al tipografiei şi pornind in crucea nopţi ca să spargă la geamuri! Asemenea năzbâtie nu s'a putut zămisli decât in capul unui baron, in specie in acel al lui Ambrozy!

Ce dracu, dl Ambrozy nu a găsit alt mijloc mai eficace de a se face caraghios in faţa lumii? Noi, colegii d-lui Franyó, îi mulţumim: ne-a produs admirabile momente de ilaritate.

Ion S. Udrea

Din calvarul pensionarilor

S t a i e r d o r f 21. Situaţia mizeră în care trăesc pensionarii este suficient de cunoscută marelui public, totuşi sunt unele cazuri cari întrec orice inchipuire. Astfel este cazul muncitorilor-pensionari din Staierdorf, cari de 6 luni nu şi-au primit pensia, astfel că în înţelesul strict al cuvântului mor de foame. Mizeria în care trăesc aceşti oameni este de nedescris. După ce şi-au vândut tot ce au avut, ca să-şi poată procura măcar bucăţica de pâine pentru a prelungi mizeria dela o zi la alta, au ajuns însfârşit să-şi vândă şi hainele, astfel că azi cea mai mare parte dintre ei umblă în sdrenţe şi desculţi.

După instalarea noului guvern naţional-ţărănesc o delegaţie a pensionarilor din Staier s'a prezentat prefectului de Caraş, — lui Maxim Radovan, un om lipsit de orice vederi sociale şi absolut nepotrivit pentru locul ce-l ocupă azi,— şi i-au cerut un sprijin. Incapabilul prefect de Caraş, caftanit proaspăt în rândul boerilor, nici nu a catadicsit însă să stea de vorbă cu dânşii, spunându-le că intreagă chestiunea lor este o chestiune privată şi dumnialui, boierului Maxim Radovan, domn şi stăpân al judeţului Caraş, nu are timp să se ocupe de asemenea fleacuri.

Ce impresie a produs acest gest al celui mai nepotrivit prefect dintre toţi prefecţii nepotriviţi cu care Dumnezeu şi guvernele au bătut Caraşul, uşor poate fi imaginat. Disperaţi până la extrem, pensionarii au hotărît să pornească pe jos şi desculţi la Bucureşti, pentru a cere un sprijin celor mai inalte foruri. Pe drum până la Bucureşti vor trăi din cerşit. Cum vor ajunge la ţintă numai Dumnezeu poate şti.

In orice caz gestul lor caracterizează admirabil vremile pe cari le trăim.

Situaţia din Germania

B e r l i n, 21. — Din cercurile iniţiate germane se afirmă, că guvernul Von Papen, care se teme de un vot de blam al Reichstagului, intenţionează disolvarea lui şi efectuarea unor alegeri pe baza noiii legi electorale. Noul Reichstag va avea rol de constituantă. Pentru evitarea disolvării, Centrul caută să convingă pe Hitler ca să între într'un guvern prezidat de Von Schleicher şi în care proporţia să fie 2 hitlerişti la 1 centrist. Şi în timp ce partidele de dreapta se tot frământă, luptele cu caracter de adevărat războiu civil, între hitlerişti şi comunişti continuă, ţinând multe cartiere ale Berlinului într'o stare de spaimă, cum nu s'a prea cunoscut.

Cancelarul Schober a murit

V i e n a, 20. — Fostul cancelar şi preşedinte al poliţiei din Viena, dr. Schober, a încetat din viaţă eri la ora 10 noaptea, în sanatoriul Gutenbrunn lângă Baden.

El a fost funcţionar de carieră şi în anul 1921, când Austria trecea printr'o criză gravă, a fost numit cancelar. Şi-a îndeplinit datoria sa în modul cel mai conştiincios, aducând foloase reale ţării sale. A mai fost de două ori cancelar.

Austria a pierdut în ultimele 14 zile doi oameni proeminenţi: dr. Seipel şi dr. Schober.

Chestiunea pânii

Ce spun agricultorii, morarii, brutarii şi consumatorii?

Timişoara, 21 August — Una din problemele cele mai actuale este aceia a pânii. Aproape nu trece zi ca să nu se işte discuţiuni, în jurul acestei chestiuni, privite din cele mai deosebite puncte de vedere. Delegaţii peste delegaţi se prezintă conducătoriior municipiului cerând modificarea care în sus, care în jos, — a preţului pânii, fiecare susţinându-şi punctul său de vedere cu o sumedenie de argumente. Morari pretind urcarea preţului făinei pe motivul că grâul s'a scumpit şi are tendinţă de scumpire încă. Brutarii în consecinţă cer şi ei urcarea preţului pâinei fiindcă „în actualele condiţiuni lucrează cu "pierdere", în timp ce consumatorii ţipă că pâinea a ajuns un aliment de lux, aşa de inaccesibil îi este preţul.

Cine are dreptate acum? Pentru a auzi argumentele fiecăruia am întreprins ancheta de mai jos.

Agricultorii: unul din cei cari sunt milioane.

Il găsesc din întâmplare la bariera dinspre Giroc răzimat de loitră, aşteptându-şi nevasta care a rămas să mai facă nişte cumpărături. E un român chiabur, dintr'un sat din apropiere. Mă iau în vorbă cu el despre alte treburi, până să ajung la aceia ce mă interesează. Insfârşit îşi vine singur la brazdă.

— Am fost cu o cocie de grâu şi era să nu-l pot vinde. Cu greu l-am dat cu 360 de lei suta, că ci-că e slab. Ii slab! Din 15 lanţe, cât am semănat abia am scos vre-o 3000 de chili de grâu. Nici sămânţa nu mi-am scos-o. De cheltuielile ce le-am avut nici nu mai vorbesc. Acuma nu am nici grâu de sămânţă pe toamnă, căci al de anul ăsta nu-i bun de nimic. Am lucrat un an de zile de pomană. Din 15 lanţe de grâu nu-mi rămâne nici de mâncare, toată iarna am să trăiesc cu mălai.

Intretimp soseşte din urmă şi nevasta rumânului, cu o pâine subsuoară.

— Cât a fost pita aia? — întreabă românul.

— Opt lei.

— Opt lei chila de pită, când io dau chila de grâu cu 3-4 lei. Dumnezeu ei de rânduială şi tot!

Asta a fost opinia rumânului în chestia pânii.

Morarii: d-l director Ed. Prohaska.

Cu amabilitatea-i cunoscută d-l director E. Prohaska ne stă la dispoziţie dându-ne următoarele lămuriri:

— De când îmi amintesc eu, şi nu mai sunt om tânăr, nu a existat o recoltă de grâu aşa de slabă ca în acest an. Si aceasta nu numai în Banat, ci în întreagă regiunea de súd a Ţării. Media recoltei în Banat este de circa 3½ măji pro jugăr, ceiace este foarte puţin. Ceva mai bună a fost recolta în Basarabia şi in nordul Moldovei, unde media a atins şi 700 kg. pro jugăr. Recolta din acest an este însă absolut insuficientă pentru consumul intern. Se va putea face faţă totuşi cerinţelor interne prin faptul că o bună parte din recolta anului trecut nu a fost exportată, astfel că o avem acum la dispoziţie.

Despre o ieftenire a făinei nu poate fi vorba pentru moment. Mai ales aici in Timişoara suntem nevoiţi să aducem grâu din Basarabia ceia ce inseamnă peste 11 mii de lei la vagon cheltueli de transport numai. Pe lângă aceia preţul grâului arată o continuă tendinţă de urcare. Totuşi nu credem că preţul grâului se va ridica prea mult faţă de actualul preţ, deoarece spre norocul nostru avem anul acesta una dintre cele mai bune recolte de porumb şi de cartofi, cari vor înlocui în bună parte grâul pe piaţa internă.

De importat nu avem nevoie să importăm grâu, deoarece recolta din anul acesta cu ceia ce a rămas din anul trecut este suficientă pentru a satisface consumaţia internă. Totuşi dacă producători vor reţine cantităţile de cari dispun pentru a obţine în mod forţat o urcare la preţul grâului vom fi nevoiţi atunci să recurgem la import.

— Preţul făinei?

— In ceiace priveşte preţul făinei, credem că nu va putea fi scăzut în curând. O urcare mică e probabilă, dacă va mai creşte preţul grâului.

Brutarii: d-l Székely

Il găsesc la ora obişnuită la „Lloyd" şi imediat intrăm în miezul chestiunii.

— Ne omoară timbrele de pâine. Indeosebi sistemul actual de timbrare, cu majorarea cotei la pâinea de peste un kg. este absolut nelogic şi dezastruos tocmai pentru lumea săracă, căci aceia cumpără pâinile mari, ca să poată astupa cu ceva gurile ceie multe ale familiei. Mai logic era să se fi aplicat o taxă de 50 bani la kg. de făină, fiindcă în felul acesta era mai favorabil şi pentru consumatori şi pentru Stat, care avea un mijloc de control mai eficace. Dar însfârşit nu putem modifica noi situaţia.

Recunosc că pâinea este foarte scumpă. Muncitorii şi lumea nevoiaşă au dreptate să se plângă ce e prea scumpă pâinea. Recunosc şi aceia că muncitorii din brutării lucrează azi cu mult mai mult decât înainte şi cu salarii absolut insuficiente. Insă patronul-brutar ce să facă?

Noi cumpărăm de exemplu făina integrală cu 7 lei kg.-ul şi vindem pâinea cu 8 lei kg-ul. Adăogaţi munca, timbrele şi faceţi socoteala cât câştigăm. Primăria ne-a restrâns pe noi, de ce nu a restrâns însă şi morarii!?

De ce pot vinde unii brutari pâinea sub preţul maximal? Intâi au ieftenit pâinea brutarii mici de pe la periferii. Cumpărau făina cu sacul, lucrau fără muncitori, cu familia lor fără regie şi făceau cum puteau ca să-şi câştige măcar minimul de existenţa de la o zi la alta. Cazul Österreicher însă este de altă natură. El are în depozit un stoc considerabil de făină cumpărată pe preţul vechi, eftin, si cu aceasta vrea să facă concurenţă, pentru a omoră brutari mici, ca apoi el singur să domineze piaţa. El are rezerve, poate să dea si cu pierdere. Acum două săptămâni el a umblat să ridice preţul pâinei şi acum el ieftenește. Se poate deduce uşor intenţia lui..

Consumatorii: eu insumi

Intelectual titrat, am leafă de 3000 lei pe lună, nevastă, doi copii şi soacră. Consum, cu economie, 2 kg. pâine pe zi, deci 16 lei după preţul actual. Pe lună face 480-496, lei, la care adăogând chiria de 1500 lei pe lună, uşor se poate face socoteala cât îmi rămâne pentru alte trebuinţe.

Vara, cât nu-mi trebuesc încă lemne, mai mâncăm pâine. dar la iarnă voi fi nevoit să renunţ la acest aliment de lux şi voi pune pe nevastă-mea să facă mămăligă...

—oxo—

Redactor resp.: Ion Stoia-Udrea
Ed. „VREREA" Tip. Csendes.
Timişoara.

Ziarul „VREREA"

este un organ de informaţiune precisă şi critică obiectivă şi independentă.

SPORT

Rezultatele de eri

Football

Timisoara
Tricolor-Victoria (Inău) 4:1 (2:1)

Bucuresti
Macabi-Chinezul 3:2 (2:2)
Iuventus-Chinezul 3:2 (1:1)

Resiţa
Electrica-UDR 3:3 (2:2)

Viena
Rapid-Servette (Geneva) 6:2 (4:1)
Austria-Ferencváros 4:1 (1:0)

Sofia
Echipa timişoreană CAT pornită în turneu la Sofia a avut de data aceasta sorţii impotriva sa. Atât în prima zi, cât şi a doua zi a suferit înfrângeri foarte serioase.
Sofia Comb-CAT 4:1 (3:0)
Lewski-CAT 2:1 (1:1)

Campionatul Ungariei

Budapesta
Ujpest-Budai 3:3 (1:1)
III. ker.-Kispest 4:2 (3:2)

Szegedin
Hungaria-Szeged F. C. 4:2

Budapesta. Cupa Ungariei.
Postás-Törekvés 4:3 (3:3, 1:0)

Békéscsaba
Előre-Bratislava 5:4 (3:0)

Timisoara Waterpoolo
MTK-Kadima 18:0
Budapesta-Timişoara 20:1.